

УДК 332.012.2

**РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ПІДПРИЄМНИТВА
В ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ
ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ**

**DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL ENTERPRISE
IN TERRITORIAL COMMUNITIES AS A FACTOR OF IMPROVING
THE QUALITY OF LIFE OF THE POPULATION**

канд. екон. наук I.V. Solomnikov¹, O.V. Kharchenko¹, E.V. Zhernova¹

¹ *Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)*

PhD (Econ.) I.V. Solomnikov¹, O.V. Kharchenko¹, E.V. Zhernova¹

¹ *Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)*

За роки незалежності в Україні екологічні проблеми наростали і нині стали наріжним каменем забезпечення якості життя для населення територіальних громад. Забруднення навколишнього середовища через нагромадження побутового сміття, спалювання відходів та екологічно небезпечні види діяльності створює загрози, як для здоров'я людей, так і для забезпечення їх добробуту. Поряд з цим соціально-економічна криза в світі та безпосередньо в нашій країні призвела до втрати робочих місць і зниження рівня зайнятості населення у кожній територіальній громаді, що вкрай негативно відбивається на рівні благополуччя, а в подальшому матиме соціально небезпечні наслідки. Вирішити окреслене коло проблем можливо на основі широкого впровадження екологічного підприємництва в територіальних громадах.

Екологічне підприємництво трактують як ініціативну, систематичну господарську діяльність щодо екологічного виробництва, реалізації продукції, виконання робіт і надання послуг екологічного значення, яка здійснюється з метою задоволення еколого-економічних потреб (збереження та відтворення довкілля) та отримання загального блага. Тому, екологічне підприємництво є формою підприємницької діяльності, спрямованою на задоволення еколого-економічних потреб за рахунок продуктів, у загальній корисності яких визначальне значення має екологічне благо, а складові екологічної системи розглядаються як фактори, що визначають еколого-економічні потреби. Така інтерпретація дозволяє проілюструвати саме сутність екологічного підприємництва як економіко-соціального явища: прибуткової чи неприбуткової господарської діяльності, що проявляється у екологічному виробництві, виконанні робіт та наданні послуг екологічного характеру, господарської діяльності відповідно до загально визначених

екологічних вимог та стандартів.

Своєрідними показниками екологічності підприємництва є і виконувані ним функції. До них відносять: задоволення суспільних потреб, захист довкілля, мінімізація екологічно-деструктивного впливу на довкілля, формування екологічної свідомості суспільства, відтворення природних ресурсів. Сутність функцій екологічного підприємництва проявляється у їхній гуманістичній спрямованості в інтересах людини та природи. Саме виконання цих функцій і виділяє екологічне підприємництво з-поміж інших напрямків діяльності [1].

Забезпечення розвитку екологічного підприємництва потребує створення і реалізації концепції «Формування освітньо-інформаційного простору розвитку екологічного підприємництва в територіальних громадах». Метою даної концепції має стати забезпечення якості життя (зайнятість, вирішення екологічних проблем, екологізація стилю життя) населення територіальних громад на основі поширення знань щодо впровадження екологоорієнтованої бізнес-діяльності.

До основних завдань формування освітньо-інформаційного простору розвитку екологічного підприємництва в територіальних громадах слід віднести:

- аналіз досвіду впровадження екологічного підприємництва та виявлення бар'єрів його ефективної реалізації в територіальних громадах;
- розроблення системи компетенцій, необхідних для успішної реалізації екологічного підприємництва;
- обґрунтування організаційно-інституційної структури освітньо-інформаційного простору «Екологічне підприємництво в територіальних громадах»;
- розроблення підходів щодо виявлення бар'єрів, оцінювання екологічної ефективності проєктів, тощо;
- формування науково-методичних рекомендацій щодо успішної реалізації екологічного підприємництва в територіальних громадах;
- розроблення навчальних курсів «Екологічне підприємництво в територіальних громадах»;
- формування АСУ для обліку і оцінювання екологорієнтованих видів діяльності;
- формування рекомендацій щодо державної та регіональної підтримки екологічного підприємництва в територіальних громадах.

Якісна реалізація окресленої концепції потребує врахування можливих ризиків, серед яких слід виділити: корупційні – незацікавленість, конфлікт інтересів зі сторони органів державної та регіональної влади; інформаційно-комунікаційні – незацікавленість громади, нестача інформації про екологорієнтовані інновації; трансфертні – недостатня розробленість інноваційних пропозицій для комерціалізації; фінансові й форс-мажорні

ризиками, тощо.

[1] Косович Б. Екологічне підприємництво як важлива складова сучасної економіки України. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 3. С. 109-1118.

УДК 323.2

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА І СУСПІЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ЯК ЕКОНОМІЧНИХ КАТЕГОРІЙ

TRANSFORMATION OF SOCIETY AND SOCIAL VALUES AS ECONOMIC CATEGORIES

канд. екон. наук Т.Г. Сухорукова

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

T.G. Sukhorukova

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Тенденції розвитку суспільства, а разом з ними і тенденції розвитку суспільних цінностей, з одного боку, виступають узагальнюючими категоріями, а з іншого - впливають на розвиток та поведінку кожного члена цього суспільства. Суперечливість та неоднозначність оцінки змін, що відбуваються всередині суспільства в цілому та в межах держав, вимагають постійної уваги теоретиків і практиків до цього об'єкта дослідження.

Дослідженню якості людських ресурсів присвячено роботи Г. Беккера, М. Блоуг а пізніше - Л. Туроу, Э. Джиненсона, праці яких тісно пов'язані з розвитком теорії людського капіталу. Однією з найактуальніших тем сучасних дослідників є різке зниження народжуваності. Цій проблемі присвячені роботи Дж. Галлахера, Мазура Н.О., Кабилочної О.О та ін.

Значне посилення уваги теоретиків та практиків до питань співвідношення проблем демографії та сталого розвитку відзначалося у 70-ті роки минулого століття, коли почалось формування демографічної безпеці суспільства, як окремого напрямку досліджень.

Невід'ємною частиною суспільства є суспільні цінності. Цінність, у загальному вигляді, позначає по-перше, позитивну чи негативну значимість будь-якого об'єкта чи явища дійсності, відволіканні з його екзистенційних і якісних характеристик (предметні цінності), по-друге, нормативну (оцінну) бік явищ суспільної свідомості (суб'єктні цінності).

Цінність є однією з основних понятійних універсалій у системі